

Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaohjelma vuodelle 2025

1. Yleistä

Ympäristönsuojelulain (YSL, 527/2014) 168 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista ja niiden muusta säännöllisestä valvonnasta ohjelma (valvontaohjelma). Valvontaohjelmassa on oltava tiedot valvottavista kohteista ja niihin kohdistettavista säännöllisistä valvontatoimista. Valvontaohjelma on pidettävä ajan tasalla.

Ympäristönsuojeluasetuksen (YSA, 713/2014) 30 §:ssä on säädetty tarkemmin valvontaohjelman sisällöstä. Sen mukaan valvontaohjelmassa on oltava:

- 1) suunnitelma ohjelmakaudella toteutettavista erityyppisten luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen määräaikaistarkastuksista;
- 2) tiedot muista kuin 1 kohdassa tarkoitetuista säännöllisen valvonnan toimenpiteistä; ja
- 3) kuvaus edellisen kauden valvontaohjelman tavoitteiden toteutumisesta.

Valvontaohjelman laatimismenettely tulee kuvata ympäristönsuojeluasetuksen 28 §:n mukaisesti valvontasuunnitelmassa. Ylä-Savon ympäristölautakunta on 12.12.2024 § 114 vahvistanut valvontasuunnitelman vuosille 2025 - 2027.

Valvontaohjelmassa on kuvattu myös vuodelle 2025 suunniteltu maa-aineslain valvonta sekä jätelain suunnitelmallisen ja säännöllisen valvonnan toteuttaminen. Lyhyesti on kuvattu myös muu ympäristönsuojeluviranomaisen tekemä valvonta.

Ympäristönsuojelulain 205 §:n 2 momentin mukaan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä maksun valvontaohjelmassa esitetyistä säännöllisen valvonnan toimenpiteistä. Maksu peritään vahvistetun taksan mukaisesti.

2. Ympäristönsuojelun valvontaohjelma vuodelle 2025

Iisalmen, Kiuruveden, Sonkajärven, Vieremän ja Pielaveden alueella kunnan ympäristönsuojeluviranomaisena toimii Ylä-Savon ympäristölautakunta.

2.1 Ympäristönsuojelulain mukaiset valvontakohteet

Ylä-Savon ympäristölautakunnan alueella on yhteensä 342 ympäristönsuojelulain mukaista valvontakohdetta vuoden 2024 lopussa.

Taulukko 1. Ympäristöluvan ja ilmoituksenvaraisten ja rekisteröitävien valvontakohteiden lukumäärä kunnittain ja toimialoitain (tilanne 20.12.2024).

Toimiala	Iisalmi	Kiuruvesi	Sonka-järvi	Vieremä	Pielavesi
Metsäteollisuus					
Sahalaitos	2	1			
Metalliteollisuus					
Energian tuotanto	6	4	1	1	2
Kemianteollisuus					
Polttoaineiden valmistus taikka kemikaalien tai polttoaineiden varastointi tai käsittely, nestemäisen polttoaineen jakeluasema	11	5	3	3	5
Orgaanisia liuottimia käyttävä toiminta	1	1		1	
Malmin tai mineraalien kaivaminen tai maaperän aineiden otto, asfalttiasemat	15	9	12	16	10
Mineraalituotteiden valmistus	2	1		1	
Nahan tai tekstiilien laitostainen tuotanto tai käsittely					
Elintarvikkeiden tai rehujen valmistus					1
Eläinsuojat tai kalankasvatus	26	74	29	40	25
Liikenne, moottoriurheiluradat ja ampumaradat	2	2	1	3	2
Jätteiden ammattimainen tai laitostainen käsittely sekä jätevesien käsittely	16	3	2	2	1
Muu toiminta					
Turvetuotanto					
Yhteensä	81	100	48	67	46

Taulukko 2. Suunnitellut määräaikaistarkastukset kunnittain vuonna 2025.

Toimiala	Tarkastukset 2025				Pielavesi	Yhteensä
	Iisalmi	Kiuruvesi	Sonkajärvi	Vieremä		
Energiantuotanto	0	0	0	0	0	0
Kemikaalien tai polttoaineiden varastointi, käyttö tai käsittely	2	2	1	2	3	10
Haihtuvia orgaanisia yhdisteitä käyttävä toiminta	0	0		0		0
Kivenlouhimot, murskaamot ja kaivokset	6	9	11	10	7	43
Asfalttiasemat	1			2	2	5
Mineraalituotteiden valmistus	1	0		0		1
Eläinsuojat	11	23	17	20	12	83
Elintarvikkeiden ja rehujen valmistus					0	0
Moottoriurheiluradat ja ampumaradat	1	0	0	1	1	3
Jätteen hyödyntäminen ja käsittely	4	2	0	1	1	8
Sahalaitokset	1	0				
Yhteensä	27	36	29	36	26	154

2.2 Maa-aineslain säännöllinen valvonta

Valtioneuvoston asetuksen maa-ainesten ottamisesta 7 §:n mukaan valvontaviranomaisen on suoritettava tarkastus riittävän usein toiminnan seuraamiseksi, ottaen huomioon luvan saajan järjestämä oma-valvonta ja asiantuntemus sekä ottamistoiminnan laatu ja laajuus. Asetuksen mukaisesti kaikilla lupa-alueilla tehdään alkutarkastus ennen maa-ainesten ottamiseen ryhtymistä ja lopputarkastus, kun ottaminen on päättynyt tai luvan voimassaoloaika on kulunut umpeen.

Ylä-Savon ympäristölautekunnan alueella valvontakohteita on vuoden 2024 lopussa 78 kappaletta.

Taulukko 3. Maa-ainesten oton valvontakohteet kunnittain.

Maa-aineslupa	kpl
Iisalmi	12
Kiuruvesi	11
Pielavesi	10
Sonkajärvi	21
Vieremä	24

2.3 Jätelain säännöllinen valvonta

Jätelain 124 §:n mukaan toiminnot ja laitokset, joissa muodostuu vaarallisia jätteitä sekä keräystä harjoittavat sekä jätteen välittäjänä toimivat tulee tarkastaa määrävälein asianmukaisesti. Määräaikaistarkastusten piiriin kuuluvien vaarallisia jätteitä tuottavien toimintojen kartoitustyötä on tehty Ylä-Savon ympäristölautekunnan kuntien alueella vuosina 2022 ja 2023. Kartoitustyö on vielä kesken ja näin ollen kohteiden valvontaluokkia yrityksittäin ei ole pystytty määrittämään. Kartoituksen jälkeen kohteet valitaan valvottavaksi kunnittain satunnaisotannalla.

Ylä-Savon ympäristölautekunnan alueella on jätelain 100 §:n nojalla rekisteröityjä/rekisteröitäviä toiminnanharjoittajia 4 kpl ja keräyspaikkoja 106 kpl.

Taulukko 4. Jätteen ammattimaisten keräyspaikkojen lukumäärät. Tilanne 20.12.2024.

Jätelain 100 §:n nojalla rekisteröityt/rekisteröitävät kohteet	Iisalmi	Kiuruvesi	Sonkajärvi	Vieremä	Pielavesi
Toiminnanharjoittajat	4	3	3	3	3
Keräyspaikat	29	14	14	12	37

Kohteet valitaan valvottavaksi kunnittain satunnaisotannalla.

2.4 Muu valvonta

Muuta valvontaa tehdään yleisöilmoitusten yms. perusteella.

2.5 Vuoden 2024 toteuma

Vuonna 2024 ympäristönsuojelulain mukaisia määräaikaistarkastuksia olisi tullut tehdä valvontaohjelman mukaan 178 kpl. Määräaikaistarkastuksia tehtiin 41 kpl, joten tarkastuksista toteutui noin 23 %. Vuonna 2023 määräaikaistarkastuksista toteutui noin 14 %, joten toteutuneiden tarkastusten määrä on kasvanut edelliseen vuoteen verrattuna. Kasvu johtui määräaikaisesta ympäristönsuojelutarkastajasta, joka teki eläinsuojien tarkastuksia. Tekemättömät tarkastukset siirtyvät tuleville vuosille.

Valvonnan resurssit ovat yhä edelleen niukat ja tarkastuksia jäi tekemättä siksi, että tarkastuksia jouduttiin lykkäämään muiden kiireellisemmiksi katsottujen tehtävien (mm. maa-aines- ja ympäristölupien valmistelun) vuoksi. Lisäksi kivenlouhinnan ja -murskauksen sekä asfalttiasemien tarkastuksia pystyttiin tekemään vain niissä kohteissa, joissa oli ko. toimintaa viime vuonna.

Maa-aineslain mukaisten tarkastusten toteuma vuodelta 2024 on 100 % (alueet, joilla on ollut toimintaa v. 2024). Vuonna 2024 on tehty uusintatarkastuksia maa-ainesalueilla valvonnassa havaittujen puutteiden ja rikkomusten takia, mikä on vienyt valvojien resursseja muusta ympäristönsuojelun valvonnasta.